

ven bij de tekst, soms biedt een gravure er een. Maar niet iedere gebruiker is heraldisch genoeg geschoold om te weten wat bezanten, een gouden vrijkwartier, gegeerd en een bemmel zijn. Dit om de „ontwikkelde leek” uit de voorrede dichter bij

de achterkaftekt te brengen die zegt „dat het boek door een ieder gemakkelijk gebruikt kan worden als gids bij een tocht langs Utrechts kastelen”.

Utrecht,

C. Staal

Maarten Maartenshuis en Zuylestein

In het Cultureel Supplement van NRC Handelsblad van 12 september 1975 wijdt Hans Redeker een kort, maar opmerkelijk artikel aan de in het Engels schrijvende Nederlandse litterator mr. dr. J. W. van der Poorten Schwarz alias Maarten Maartens. De heer Redeker noemt het door Schwarz gestichte „kasteelachtige” gebouw tussen Doorn en Maarn, dat door de bouwheer „Zonheuvel” genoemd werd en thans het Maarten Maartenshuis is, „een getrouwe navolging” van huis Zuylestein bij Leersum. Zuylestein heeft in de 16e eeuw en in het begin van de 17e eeuw aan leden van het geslacht Van Rheede behoord, evenals het nabij gelegen Amerongen. Onder prins Frederik Hendrik en zijn nazaten, de Nassau's-Zuylestein, kreeg het zijn in „Zonheuvel” weerspiegelde uiterlijk. Een der laatste bewoners van het in de Tweede Wereldoorlog verwoeste kasteel is Van der Poorten Schwarz geweest.

Hoe kwam Schwarz aan de naam Zonheuvel? Naar alle waarschijnlijkheid ontleende hij deze aan mr. Jacob van Lenneps romantische werk „De Pleegzoon”. Dit verhaal speelt zich voor een belangrijk deel af op het kasteel Sonheuvel van Hendrik van Reede, heer van Sonheuvel, de pleegvader van de vondeling Joan. Dat Van Lennep bij Sonheuvel aan Zuylestein gedacht heeft, is mijns inziens buiten kijf; in het elfde hoofdstuk komt de volgende poëtische beschrijving voor: „Blakend van den schemerenden gloed der ondergaande zon, lagen (het dorp) Sonheuvel en de omliggende dorpen aan den voet des heuvels, midden tusschen het donkere groen te prijken: trotsch en statig verhieven zich de hooge kerkspitsen, daarachter, de daken van het vaderlijk slot: links af stak, in 't verschiep, de dom van Reenen somber af tegen het heldere zwerk, en aan de rechterzijde rezen de torens van twintig adellijke huizen uit de donkere bosschaadjen. Voor hem (Joan, de pleegzoon van de heer van Sonheuvel) rolde de Rijn met effen, stillen stroom, door vette weiden of geurige boomgaarden, en kaatste als een spiegel den blozenden hemel terug”. *)

Dat van der Poorten Schwarz, die zelf een tijdlang op Zuylestein gewoond had, zijn laatste, thans in de Nederlandse taal geschreven, verzenbundel liet verschijnen onder het pseudoniem Joan van den Heuvel, wijst ons eveneens naar „De Pleegzoon”.

A. Johanna Maris

*) *Mr. J. van Lennep, Romantische Werken. I, De Pleegzoon, Rotterdam, M. Wijt & Zonen, 1856, deel I, blz. 175. Van Lenneps „pleegzoon” Joan blijkt aan het einde van het tweede deel een graaf van Daun te zijn, zoon van de door de Spanjaarden in 1598 gedode heer Van Bruck aan de Ruhr in het Bergische Land. Aan het romantische verhaal ligt een ware gebeurtenis ten grondslag. Volgens dr. G. Aders werd Wirich, graaf van Daun, heer tot Falckenstein, in 1598 door Spaanse soldaten vóór zijn slot Broich vermoord. Broich (bij Mülheim a.d. Ruhr) grensde aan Styrum, een slot en heerlijkheid van de graven van Limburg-Styrum. Zie Die Geschichte der Grafen und Herren von Limburg und Limburg-Styrum und ihrer Besitzungen, Assen und Münster/Westf. 1968, II, 4, blz. 264 vlg., Burgen und Sitzen, 14. Broich.*

Ruilbeurs

De heer D. J. de Coole, Montaubanstraat 4, Zeist biedt aan:

De Bijlhouwer van Utrecht, H. J. van Lummel, Utrecht in de 18e eeuw, A. Graafhuis, De Provincie Utrecht, 1e stuk Gem. Utrecht, dr. E. J. Haslinghuis,

Kopergravure plattegrond Utrecht anno 1776, naar J. W. Raven en G. van Tuijl, en diverse kopergravures van stad en provincie.

De heer De Coole (tel. (03404) 1 73 73) vraagt: soortgelijks van stad en provincie.